

EELKO HUIZINGH WIE DURFT TE VERANDEREN?

Veranderen is niet makkelijk. Maar, stelt columnist Eelko Huizingh, met corona konden we het ook. Maar dan moet iedereen wel meewerken.

De circulaire economie kent geen afval en verspilling, alle materialen worden hergebruikt of zijn biologisch afbreekbaar. Hoewel het uitgangspunt eenvoudig is, vraagt het in de praktijk om een systeemtransitie. Die begint met visionaire ondernemers, vooroplopende klanten en stimulerende overheidsmaatregelen. Maar om een systeem echt te laten kantelen is meer nodig.

Voor de transitie moeten we een cyclus doorlopen. Stap 1 is bewustwording, stap 2 de ontwikkeling van (technische) oplossingen en stap 3 het omzetten van oplossingen in nieuwe hoogwaardige, betaalbare en beschikbare producten en diensten. Die cyclus wordt een vliegwiel als we die vele malen doorlopen, en zo wordt de transitie realiteit.

1 APRIL

Verandering begint dus met bewustwording. Om minstens drie redenen is ons huidige economische model niet meer houdbaar. We gebruiken jaarlijks meer dan wat de aarde ons geeft. Een goede indicator is de *Earth Overshoot Day*. Die dag, waarop we evenveel hebben verbruikt als moeder aarde in één jaar kan voortbrengen, viel in Nederland in 2024 op 1 april (en helaas is dat geen grap).

‘Aanpassen van je gedrag is altijd lastig. Dat geldt in vrijwel elke situatie’

De tweede reden is dat we onzorgvuldig omgaan met grondstoffen, we gedragen ons alsof er altijd wel weer nieuwe grondstoffen zijn. In werkelijkheid is op planeet aarde de hoeveelheid van elke grondstof eindig.

Tot slot brengen we de aarde schade toe door vervuiling van lucht, grond en water. Jaren geleden maakten we ons druk om zure regen, smog en vervuilde rivieren. Hoewel deze problemen voor een groot deel achter ons liggen, hebben we nog een lange weg te gaan. Denk

aan PFAS, pesticiden en verlies aan biodiversiteit. In een kwart eeuw tijd is ruim driekwart van onze insecten verdwenen.

Ondanks dat een grote groep mensen vindt dat ‘het allemaal te snel moet’, zijn er maar weinigen die deze problemen nog echt ontkennen. Dus de bewustwording is aardig op gang.

OPLOSSINGEN

De derde stap is de ontwikkeling van technische oplossingen. In elke sector zijn er innovatieve voorlopers die oplossingen inmiddels hebben omgezet in werkende producten. Je kunt op de traditionele manier bouwen met nieuw beton en nieuwe bakstenen of je gebruikt natuurlijke materialen zoals hout, bamboe, hennep en kurk. Of gerecycled metaal en beton.

En zelfs als je nog bakstenen wil, is het mogelijk te bouwen zonder cement. Een systeem zoals ClickBrick Pure maakt via droogstapelen metselaars overbodig en bakstenen onbeperkt herbruikbaar.

Dus het kan. Maar kunnen is niet genoeg. We moeten ook willen. En daar zit het grootste probleem. Onbekend maakt onbemind. Eigenlijk zou dat juist voor ondernemers niet op mogen gaan, maar niets menselijks is ondernemers vreemd. Ik rijd zelf al jaren probleemloos in een elektrische auto maar kom nog regelmatig mensen tegen die denken dat dat vast heel lastig is, elke 100 kilometer uren opladen en zo. En er dus niet aan beginnen.

NIEUWE KANSEN

Natuurlijk hebben nieuwe producten niet alleen voordelen. Ze bieden echter ook nieuwe kansen. Elke ondernemer weet dat er vaak honderd redenen zijn om iets niet te doen, maar dat succes gevonden wordt als je je richt op de redenen om iets *wel* te doen.

Behalve bedrijven en klanten moet ook de overheid bewegen en initiatief durven te nemen. Bijvoorbeeld door bij aanbestedingsprocedures niet uit te gaan van wat nu gebruikelijk is, maar van hoe we het in de toekomst graag zouden zien. Dat stimuleert ondernemers om vooruit te denken en verzekert hen van een afzetmarkt.

Daarnaast moet de overheid piketpaaltjes slaan. Een voorbeeld zijn de zogeheten zero-emissiezones, gebieden die alleen toegankelijk

zijn voor bestelbussen en vrachtauto's zonder CO2-uitstoot. Momenteel zijn dieselveertuigen al verboden in het centrum van diverse grote steden, op 1 januari 2025 geldt dat voor Assen, 3 maanden later volgt Groningen. En dus getuigt het niet van een vooruitziende blik om nu nog snel een dieselbus te kopen, alleen omdat die in de overgangsregeling tot 2028 valt.

Aanpassen van je gedrag is altijd lastig. Dat geldt in vrijwel elke situatie. En helemaal als die aanpassing groot is. Maar iedereen kan het. Met corona zagen we dat ook een heel grote verandering heel snel kan. Maar dan moeten we het wel willen.

Dr. Eelko Huizingh werkt bij de vakgroep Innovatiemanagement & Strategie van de Rijksuniversiteit Groningen en is auteur van het boek *Innovatiemanagement*.

